

dikwijls zagen en waardeerden, werkende voor een paddenstoelententoonstelling, werkende voor den bloei van de Mycologische Vereeniging, de vereeniging, die in zoo korten tijd een belangrijke plaats wist te verwerven in het Nederlandsche maatschappelijk leven. Aan „juffrouw Cool” is het te danken, dat bij ons volk de paddestoelen geliefde voorwerpen van aanschouwing zijn geworden. Alle poorten van landgoederen gingen voor haar open, zij verschaftte de Mycologische Vereeniging de schoonste en rijkste studievelden. Maar ook in het kleine bleef zij niet achter en zij gaf ook haar volle kracht aan kleine dorpschool-tentoonstellinkjes, waar zij de kinderen op voorbeeldige wijze wist te boeien. Door haar hebben de paddestoelen ook een waardige plaats gekregen in het Rijks-herbarium te Leiden. Het is te hopen, dat haar vrienden en bewonderaars zullen helpen, om haar werk voort te zetten en wel in de eerste plaats door het steunen en instandhouden van de Mycologische Vereeniging, die haar zoo dierbaar was.

T.

DE PAARSE SCHELPPZAM.

(*Panus conchatus Fr.*)

HALF October. De eerste stevige nachtvorst. Wat gisteren nog in sierlijke vormen en zachte tinten den boschbodem tooide, buigt nu slap krachteloos en wankleurig neer, en is morgen tot kliederige, kleurlooze hoopjes viezigheid ineengezakt. Behalve de hout-, kurk-, leer-, en korstzwammen zijn er maar weinige paddestoelen, die zich niet dadelijk door een flinke nachtvorst van de wijs laten brengen. Maar ze zijn er, zooals het fluweelpootje (*Collybia velutipes Curt.*), dat met zijn helder-bruingele hoedjes op zieke iepen en popelstammen heele zoden vormt, die ook nog bij matige vorst lustigjes voortleven. En niet te vergeten het bescheiden er grijsgrauwe winterzwammetje (*Clitocybe vibecina Fr.*) van onze dennebosschen, dat van October tot Mei in mos- of naaldenkleed zulke aardige heksenkringetjes teekent en dat ondanks de ijverige pogingen van de gezamenlijke Nederlandsche mycologen *met* en *zonder* microscoop zijn incognito jaren lang wist te bewaren. Maar dat is al weer jaren geleden en we weten er nu een stuk meer van, dank zij het werk van de *Mycologische Vereeniging* met haar ijverige voormannen en — vrouwen. Sinds eenige jaren werken deze aan de paddestoelenflora van ons land, en zijn alvast begonnen met monographieën van eenige geslachten, ernstig wetenschappelijk werk, dat naast de buitenlandsche flora's een kranig figuur maakt.

Ge kunt die monographieën vinden in de *Mededeelingen van de Mycologische Vereeniging*. *Boedijn* behandelde daarin reeds het genus *Inocybe* (1925), *Kits van Waveren* de aardsterren (1926). Dezen zomer zijn deel XVI—XVIII verschenen, die samen een flink boekdeel van 256 pag. vormen en o.a. bewerkingen bevatten van de Nederlandsche koraalzwammen (*Cath. Cool*), de cantharellen (*M. Donk*)

en de *Mycena's* (A. J. P. Oort). Deze uitgave is een eer voor de bewerkers en voor de vereeniging een mooie prestatie, die ge nog meer waardeeren zult, als ge bedenkt, hoe duur het drukwerk tegenwoordig is en, hoe gering het kapitaaltje, waarmee ze elk jaar moet rondkomen.

Ondanks alles zijn er nog massa's werk te doen en velen van onze lezers kunnen daaraan meehelpen. Er zijn nog altijd honderden gewone paddestoelen, wier determinatie met de gebruikelijke goede flora's groote moeilijkheden oplevert. Dat ligt zoowel aan de paddestoelen, die op 't oog zooveel op elkaar gelijken, als aan de flora's, die klaarblijkelijk de fijnere soortverschillen, welke

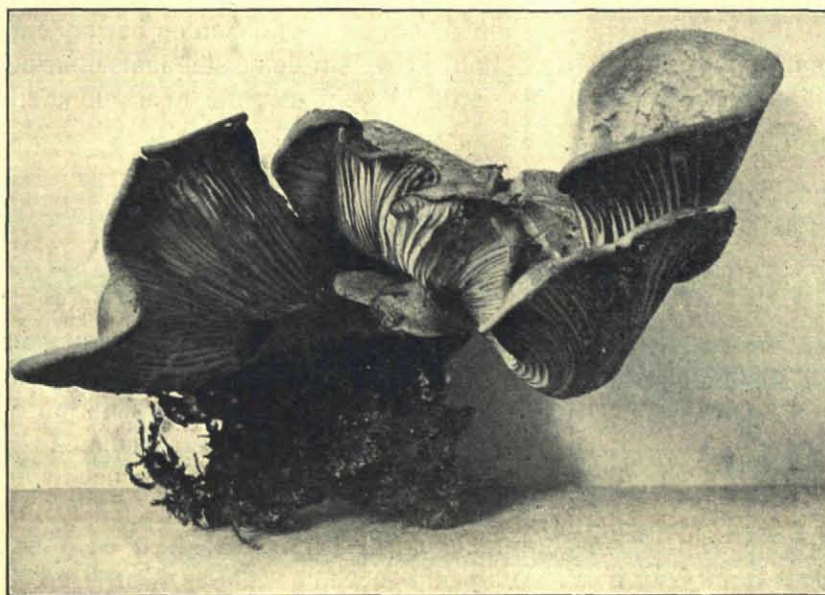

Fig. 1. De paarse schelpzwam (*Panus conchatus* Fr.); $\frac{2}{3}$ ware grootte.

aan 't levende exemplaar duidelijk genoeg spreken, niet steeds zóó onder woorden weten te brengen, dat een niet geoefende er waarlijk mee voortkan. Groot is echter de voldoening, als je na volhardend snuffelen en naslaan, vergelijken en meten, eindelijk tot een bevredigend resultaat komt en je tot jezelf durft zeggen: dat is 'em. Dan kom je meteen tot de ontdekking, dat determineeren niet zoo'n hopeloos werk is, als je tot dusver gemeend had en, dat de boeken nog zoo slecht niet zijn.

Nu gaat ge uw ervaringen in uitvoerige beschrijvingen en teekeningen of scherpe foto's vastleggen, hiermee kunt ge bij gelegenheid uw medezwoegers op den mycologische akker een hart onder den riem steken en hun misschien tijd en noodeloze ergernis besparen. En dat is het, wat ik met dit praatje op het oog had.

Ik geef hier dus verslag van mijn eerste ontmoeting met de paarse schelpzwam (*Panus conchatus* Fr.), die op 12 October bij Austerlitz plaats had (fig. 1). De eerste indruk was bepaald gunstig. Met zijn sappige ledergele, eventjes lichtpaars aangelopen hoed en de lang aflopende, naar den rand toe paars wordende lamellen, zijn sterk excentrische steel zag hij er zoo „herkenbaar" uit, dat ik dadelijk bij *Pleurotus* ging zoeken en op *salignus* Pers. uitkwam. Maar *Ricken* en andere flora's, die ik om nadere inlichtingen vroeg, zwegen in diverse talen van de vleeschkleurig paarse lamellen, van de schubben op den hoed en van de fijn-viltige, ingerolde hoedrand. En wat nog erger was, de sporen moesten 10—12 μ lang zijn, dat was bijna tweemaal zoo lang als die van de mijne. *Salignus* werd dus opgegeven. Dan nog eens bij *cornucopioides* Pers. probeeren. Hetzelfde veelzeggende zwijgen over de paarse lamellen; sporen 8—10 μ , dus te groot. Andere *Pleurotussen* konden me al evenmin bevredigen. Er was echter nog één mogelijkheid, waaraan ik heelemaal niet gedacht had: als hij eens tot een ander geslacht behoorde? Maar welke andere groote, sappige plaatjeszwam had zoo'n uitmiddelpuntige steel? Zonder groote verwachtingen keek ik de geslachtenlijst nog eens door en vond als laatste mogelijkheid *Panus*. Dat genus meende ik goed te kennen, dat waren immers die sierlijke ledergele veerkrachtige drogende schelpzwammetjes, die overal op stopen van eikenhakhout groeien (*Panus stypticus*¹⁾, fig. 2). Toch maar even probeeren en jawel, in een wip was het raadsel opgelost. *Bigéard en Guillemin* brachten me rechtstreeks bij *flabelliformis*²⁾ Sch. en met hun beschrij-

Fig. 2. De kleine schelpzwam (*Panus stypticus* B.) op eikenstronk; $\frac{1}{2}$ ware grootte. Links beneden een ex. van *Leptonia euchroa* Pers., (donkerblauw, dus sterk overbelicht!).

1) gr. styplikós = bloedstelpend. Men gebruikte vroeger het werkkachtig weefsel van drogende zwammen als bloedstelpend middel.

2) lat. flabellum = soort van waaier om vliegen te verdrijven.

ving kon ik me zonder bedenkingen vereenigen. *Ricken* geeft hem onder den naam *P. conchatus* Fr. en vertelt, dat *Quélet* deze als synoniem van *flabelliformis* beschouwt. Ik kan niet beter doen dan hun diagnosen hier weer te geven met mijn opmerkingen ernaast, dan krijgt ge meteen een idee van de eischen, die aan een goede karakteristiek gesteld kunnen worden, en hoe lastig het is, daaraan te voldoen.

<i>Ricken</i> , Die Blätterpilze, 1910.	<i>Bigeard et Guillemin</i> , Flore des champignons supérieurs, 1909.	<i>Opmerkingen</i> .
Hoed: ledergeel, verbleekend, ten laatste kleinschubbig, excentrisch en gehalveerd, onregelmatig, dikwijls gelobd, dun, vleezig, later taai, eindelijk lederachtig, 4—8 c.M.	ledergeel, vleeschkleurig, fijn viltig berijpt en licht paars aan den rand, dun, taai, glad, 5—8 c.M.	in 't midden ledergeel, naar den rand toe licht paars, hoedrand fijn viltig, ingerold, in verschen toestand kleinschubbig, later vrijwel kaal, hoewel eenigszins gebarsten. De geheele groep was 14 c.M. breed.
Plaatjes: vleeschkleurig, ten laatste okergeel, min of meer vertakt, in drogen toestand kroes, taai en stevig, achter (bij de steel dus) enkelvoudig, lijnvormig aflopend.	aflopend, vleeschkleurig of lichtelijk paars, dan okergeel.	bij den steel ledergeel en eenigszins netvormig aflopend (dus met dwarsaderen ertusschen, anastomiseerend), naar den rand toe vleeschkleurig lichtpaars, dicht (aan den hoedrand 8 à 9 stuks per c.M.), in drogen toestand kronkelig-golvend.
Steel: bleek met donzige basis, excentrisch of zijdelings, ongelijk dik, lang 1—2 c.M., dik 10—15 m.M., soms ontbrekend.	kort, scheef, lederachtig, viltig, ledergeel, vaak eenigszins paars.	kort, 1—2 c.M. lang (een eenzaam exemplaar mat echter 4 c.M.), fijn wollig, lichtpaars aangelooopen.
Vleesch: ten laatste lederachtig, niet rottend noch door larven aangetast.	lederachtig, niet onaangenaam van smaak, iets zuurachtig, wit.	versch taai-vleezig (als <i>Pleurotus ostreatus</i>), smakeloos.
Sporen: afmetingen ontbreken.	eivormig cilindrisch, met olie-druppels (guttulées) 8 μ .	kleurloos, lang 6 $\frac{1}{2}$ —7 $\frac{1}{2}$ μ ¹⁾ , breed 3 $\frac{1}{2}$ —4 μ , gemeten in water met Zeisz obj. D, meet-oculair 3, tubuslengte 160 m.M.
Vindplaats: aan stompen en takken van populier en beuk, in zoden.	aan stompen van beuk, esch, popel, in de schaduw.	aan beukenstomp bij Austerlitz, 1 versche groep, 1 ouder, alleenstaand exemplaar.
Opmerkingen: Volgens <i>Quélet</i> identiek met <i>P. flabelliformis</i> Sch. en <i>P. carneotomentosus</i> Batsch., wier sporen volgens <i>Schröter</i> 5 μ lang, en 3 μ breed zijn.	Synoniemen, <i>P. torulosus</i> Pers., <i>P. conchatus</i> Fr. eetbaar, zeldzaam.	Als <i>Schröter's</i> sporenafmetingen juist zijn, kan <i>P. carneotomentosus</i> niet synoniem zijn.

Over de verspreiding van de paarse schelpzwam in ons land heb ik niet veel gegevens. In de *Lijst van in Nederland gevonden hoogere zwammen* van *Cath. Cool* en *Dr. Meulenhoff*, 1918, komt ze voor. In de *Mededeelingen* van 1918—1928

¹⁾ *Carleton Rea*, British Basidiomycetae, 1922, geeft als afmetingen 6 × 3 μ op. Ik heb niet kunnen vinden, hoe en in welk medium ze gemeten werden.

heb ik ze alleen vermeld gevonden voor Meyendel op een gekapte stronk in een berkenboschje. Wie er meer van weet, zal me genoeg doen met een briefkaart.

Ge kunt het heele jaar door zwammen vinden en bestudeeren, 's winters vooral de drogende, hout-, kurk-, en leerachtige. Als het met de determinatie niet lukken wil, kunt ge bij den inlichtingendienst van de *Mycologische Vereeniging* terecht; ook de bibliotheek, waarin de prachtigste plaatwerken, staat ter beschikking van de leden. Wie steun bij zijn zwammenstudie of- liefhebberij noodig heeft, geve

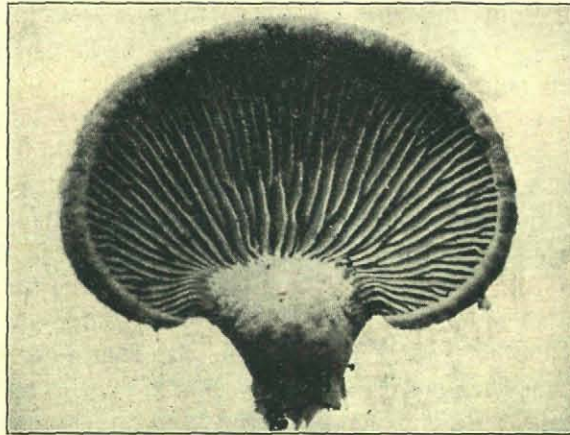

Fig. 3. De kleine schelpzwam (*Panus stypticus* B.) van onderen gezien; 3 × vergroot.

zich toch vooral op als lid bij *Dr. Meulenhoff*, Ruychrocklaan 30, Den Haag. De vereeniging heeft vele leden noodig, om haar begonnen werk waardig te kunnen voortzetten. Als ge u spoedig aanmeldt, krijgt ge misschien nog wel de *Mededeelingen* van dit jaar (Band XVI—XVIII) gratis toegezonden. Een waardevol bezit voor elken mycoloog.

Bilthoven.

B. E. BOUWMAN.

DE GROOTE VUURVLINDER.

I EDEREEN kent natuurlijk het gewone Vuurvlindertje, de kleine snaak, die we nog zien rondartelen tot laat in den herfst. Als zoo'n gaaf diertje eventjes stil zit in de stralende zon van een helderen Octoberdag, dan ziet ge hoe gepast zijn naam is. Zijn vleugels gloren met precies denzelfden gloed, die onze oude schilders en Jan Steen in 't bijzonder wisten te leggen in hun smeulende turfjes, hun kooltjes vuur. Het doet er niet toe, dat de bovenkant van de vleugels ook nog talrijke zwarte vlekken en zwarte zoomen vertoont en dat de achtervleugels op een smalle strook na heelemaal bruinig zijn. Daar kan weer een rijtje blauwe